

حقوق تجارت

رقابت مکارانه Lⁿ concussence delayale

وقتی که قانون میخراهد از حسن عمل و شهرت
تجار حمایت کند و حقوقی برای آنها قائل میشود باید
ضمانت اجراء آنها نیز تعیین و بلکه تا کید نماید.

اعمالی که موجب ضرر تجارتي میشوند میتوان تحت
عنوان رقابت مکارانه وارد نمود بر طبق ماده ۲۴۴ قانون
مجازات عمومی «رقابت مکارانه عبارت است از اینکه
تاجری برای انصراف مردم از خرید یا امتناع متاعی
مشابه متاع خود بوسیله اسباب چینی یا نسبت های کذب
یا بطور کلی بهر وسیله متقلبانه دیگر متوسل شده و
بطر متقیم یا غیره متقیم تلویحاً یا تصریحاً در صد
معیوب یا نا مرغوب - ملو دادن آن متاع بر آید».

این تعریف برای اعمال مجازات مخصوصی بیان
شده زیرا در قسمت اول همین ماده مقررات است که «رقابت
مکارانه ممنوع و مرتکب حبس تادیبی از ۳ ماه تا شش
ماه و مجازات نقسی از صد تا پانصد تومان و یا بیکی از
این دو مجازات محکوم خواهد شد»

در اینجا فرض آن است که تاجر بوسائل مختلف
جنس مشابه جنسی را که خود دارد معیوب و نا مرغوب
نتان بدهد

وای ممکن است که تاجری بدون اینکه عیبی به
جنس طرف نسبت دهد از حسن شهرت او استفاده کرده
جنس را تهیه نموده و به علامت تجارتي او بفروشد

این عمل نیز یک نوع رقابت است و بطور قطع
مکارانه است زیرا خود قانون مجازات آنها مذموم دانسته
و مورد تنبیه قرار میدهد

یا آنکه صنعتگری از حق انحصاری اختراعیکه

صنعتگر دیگر دارد بدون اجازه او استفاده کرده و باین
طریق بتجارت او ضرر میرساند این هم رقابت مکارانه است
بنابراین ما تمام این قسمتها تحت این عنوان ذکر

میکنیم و میگوئیم که رقابت مکارانه عبارت از هر نوع
اقدامی است که کسی برای معیوب و یا نا مرغوب جلو
دادن مال التجاره تاجری نموده و هر نوع تخطی است که
بحقوق انحصاری تاجر وارد میآورد

قانون رقابت را ممنوع نمیداند و عادات و رسوم
اجتماعی نیز آنها مذموم نمیشمارد - اگر کسی مال التجاره
خود را تعریف و تمجید کند و یا بوسائل مختلف تبلیغات
تجارتي اقدام در جلب مشتریهای تجارخانه های دیگر
بکند کاری که قابل نکوهش باشد نکرده و گاهلا حقوق
خود را مجرا میدارد

پس آنچه مذموم و قابل تنبیه است رقابت مکارانه
است که تاجری بدون آنکه بوسی و عمل خود بخواهد
پیش برود بخواهد بوسیله خراب کردن شهرت دیگری
جای او را بگیرد و یا از حقوقیکه دیگری داراست بدون
مجاز قانونی استفاده کند

اگر هم قانون مجازات عمومی تصریحی نداشت
در هر حال تاجری که در نتیجه این عملیات نامشروع
ضرر دیده است میتواند از مرتکب جبران خسارت وارده
را بخواهد - اصل لاضرر در کلیه قوانین ملل متمدنه وجود
دارد زیرا اصل منطقی است

بنا وجود این قانون ایران این حمایت را کافی
ندانسته و علاوه بر آن اعمال رقابت مکارانه را مخالف
مصلح اجتماعی تشخیص داده و مجازات های مخصوصی
برای مرتکب آنها قائل شده است پس در هر موردیکه

رقابت مکررانه صورت بگیرد يك دعوی حقوقی ممکن است نمود و يك دعوی جزئی - دعوی حقوقی برای جبران خسارت و دعوی جزئی رای تنبیه مرتکب دعوی حقوقی تقاضای خسارت بدیهی است که باید از طرف مدعی خصم صی طرح شود دعوی جزئی ممکن است رأی از طرف مدعی العموم یا در اثر شکایت مدعی خصوصی بعمل آید و قانون فقط در مورد حق اختراع طرح دعوی جزئی را موقوف به تقاضای مدعی خصوصی مینماید رقابت مکررانه با قدراتی که در فوق گفته شد و نوع است اول - وسائلی که بکار برود برای اینکه متاع تاجر رقیب را بنظر مشتريان بدیدهند

دوم - تخطی که به حقوق انحصاری تاجر رقیب می نمایند .

در قسمت اول قانون هر گونه اسباب چینی با نسبت کند و بخور کلی هر وسیله متقلبانه را که بطور مستقیم یا غیر مستقیم تبلیغاً یا تصریحاً برای معیوب و نا مرغوب جلوه دادن متاع تاجر رقیب که مشابه متاع مرتکب باشد بعمل آید مورد مجازات حبس تأدیبی از سه ماه تا ۶ ماه و مجازات نقدی از صد تا پانصد تومان و یا بیکی از این دو مجازات قرار داده است .

شرط تحقق این جرم چنانکه ملاحظه میشود یکی مشابه بودن جنس تاجر رقیب است یا چنانکه مرتکب میخواهد بجای او بفروشد و رقابت کند دیگر اعمال وسائل متقلبانه بهر صورتیکه باشد

بنابراین اگر کسی که تاجر نیست و متاعی ندارد که بفروشد و صرفاً از جهت دشمنی با تاجری سعی در بدنام نمودن متاع او و متفرق کردن مشتریانهايش بنماید مکرر است بر طبق مقررات عمومی مورد تعقیب بگرد دولی مشمول مقررات رقابت مکررانه نخواهد بود .

در قسمت دوم قانون تخطی بحق تاجر را نسبت به علامت تجارتي و حق اختراع مورد مجازات قرار داده است و راجع به علامت تجارتي بر طبق ماده ۲۴۹

هر کس نسبت به علامت تجاری ثبت شده در ایران عالماً مرتکب بیکی از اعمال ذیل شود - حبس تأدیبی از سه ماه الی سه سال و بجزای نقدی از صد الی هزار تومان و یا بیکی از این دو مجازات محکوم خواهد شد .

- ۱ - هر کس علامت تجاری غیر را جعل یا با علم بمجموع بودن آن استعمال کند .
- ۲ - هر کس علامت تجاری غیر را بدون اجازه صاحب علامت استعمال کند اعم از اینکه در روی اوراق و اسناد یا اعلانات و قبوض و امثال آنها باشد یا در محصولات
- ۳ - هر کس محصولی را به عرض فروش گذاشته و یا بفروش برساند که در روی آن محصول علامت مجعول و یا علامتی باشد مقصود بفر که صاحب علامت اجازه استعمال آنرا نداده .

۴ - هر کس علامت تجاری غیر را خواصاً با احتیاج و خواه با کسر و خواه با تقییر داد قسمتی از خصوصیات آن تقیید کند بنحوی که مشتری عادی یعنی کسیکه اطلاعات مخصوصه ندارد فریب بخورد و یا با علم بتقلیدی بودن آن علامت را استعمال کند .

۵ - هر کس محصولی را که دارای علامت مجعول یا تقلیدی بوده و یا دارای علامتی است که من غیر حق استعمال شده است از ایران صادر و یا بملکت وارد کند در تمام موارد فوق اگر مرتکب مستخدم یا کارگر یا نماینده اصلی یا سابق صاحب علامت باشد یا کسیکه با صاحب علامت طرف معاملات تجاری بوده است بحد اکثر مجازات مذکور فوق محکوم خواهد شد .

شرایع بجز مهای فوق مستلزم دو ماه تا یکسال حبس تأدیبی یا بیست تومان تا دو بیست تومان جزای نقدی خواهد بود

بلاوه قاذن فرض مینماید که علامت تجاری اجباری از طرف دولت مقرر باشد و در اینصورت

۶ - کسیکه علامت تجاری اجباری را در روی محصولی که اجباراً باید دارای آن علامت باشد استعمال نکند .

از اصرار راجعه باخترع و اطرز اجرای اختراعی مطلع شده و آنرا افشاء و بطریق دیگری سوء استفاده نماید بحسب تأدیبهی از یکسال تا سه سال محکوم خواهد شد

کتاب دوم شرکتهای تجاری

فصل اول

کلیات شرکت تجاری و تقسیم آنها

کلیات

لفظ شرکت مفید در معنی مختلف است یکی اساس مخصوصی که باین عنوان به وجود می آید

دیگر قراردادی که آن اساس را بوجود میآورد. تهریفیکه قانون مدنی در ماده ۵۷۱ کرده است راجع بمعنی اولی است زیرا میگوید «شرکت عبارت است از اجتماع حقوق مالکین متعین در شئی واحد بنحو اشاعه»

باضافه چنانکه ملاحظه میشود شرکت را بقدری بمعنای وسیع گرفته است که هر نوع اشاعه در آن وارد میباشد و خود قانون توضیح میدهد که «شرکت اختیاری است یا فهری» ۵۷۳

و «شرکت اختیاری یا در نتیجه عقدی از عقود حاصل میشود. دیادر نتیجه عمل شرکاء از قبل مزاج اختیاری یا قبول مالی متاعاً در ازاء عمل چند نفر و نحو اینها» و «شرکت فهری اجتماع حقوق مالکین است که در نتیجه امتزاج یا ارت حاصل میشود»

اکنون اگر بخواهیم برطبق این مواد قرار داد شرکت را تعریف کنیم باید بگوئیم «قرارداد شرکت قراردادی است که بموجب آن دو یا چند نفر مالی را بحال اشاعه در آورده و هر یک حق مشاعی بر تمام آن پیدا می کنند»

در قانون مدنی در ماده ۱۸۳۲ ذی کتار

۲ - کسانیکه مالاً محسول را بمعرض فروش گناخته یا فروشد که دارای علامتی نباشد که برای آن محصول اجبای است بحسب تأدیبهی از هشت روز تا شش ماه و بجزای نقدی از ده الی سیصد تومان و یا بیکسی از این در مجازات محکوم خواهند شد

راجع بحق اختراع چنین مقرر است :

«هر تجاوزی که نسبت بحق صاحب ورقه اختراعی که بموجب قانون علام و اختراعات داده شده بعمل آید خواه با ساختن محصولات و خواه با استعمال وسائیکه موضوع ورقه اختراع اوست بعمل محسوب و موجب سه الی شش ماه حبس تأدیبهی و یا سیصد الی هزار تومان جزای نقدی و یا هر دو مجازات خواهد بود»

اشخاصی نیز که اینگونه محصولات را با علم بمجمول بودن آن بایران و زرد یا از ایران صادر کنند یا در ایران بمعرض فروش گذارند یا بفروش رسانند محکوم بمجازات فوق خواهند شد

برای تأمین اسرار تجاری در مورد اختراع قانون مجازات شدیدتری که عبارت از شش ماه تا دو سال حبس تأدیبهی میباشد در موارد ذیل مقرر نموده است

۱ - در صورتیکه جاعل کارگر یا مستخدمی باشد که در کار خانجات یا مؤسسه مخترع مستخدم یا کارگر بوده پس مجازات برای او شدیدتر است اگر چه کارخانه یا مؤسسه مخترع را هم ترک کرده باشد زیرا مقصود آن است که از خیانت جلوگیری شود

۲ - در صورتیکه جاعل یا مستخدم یا کارگر مخترع توانی یا شرکت نموده و بدستکاری او از طرق فنی و بوضع اختراع اطلاع یافته باشد

منظور این است که از عمل ناپسندی که وادار کردن مستخدم یا کارگر اشخاص بخیان است ممانعت شود - باضافه کارگر یا مستخدم مزبور هم مطابق مجازات متهم اصلی مجازات خواهد شد

هر کس نظمی بمقام قضایی یا بمقام امانت داری خود

اینطور تعریف است « شرکت عبارت از قرار دادی است که بموجب آن دو یا چند نفر متعهد میشوند شیئی را در شرکت بگزارانند باین قصد که منافع حاصله از آن را بین خود تقسیم نمایند »

مزیت این تعریف بر تریهیکه از قانون مدنی خودمان استخراج کردیم آشکار است و ناشی از آنجا است که قانون مدنی فرانسه شرکت را از اشاعه Indivision مجزا کرده و برای هر یک باب مخصوصی دارد حق بود که در قانون مدنی ما هم اینکارا بکنند بخصوص که قبل از تدوین قانون مدنی قانون تجارت سال ۱۳۰۳ و ۱۳۰۴ لفظ شرکت را برای نوع مخصوصی از تجارت که با همکاری دو یا چند نفر صورت میگردد - ملاحظ کرده است .

باضافه این لفظ در ذهن غالب شنونده گان قصد همکاری و منظور انتفاع را میرساند قانون مدنی عین صلااح و مقررات شرکت را از فقه اسلامی اقتباس کرده و چون در موقع تدوین آن هنوز جدا نمودن قانون عرف و قانون شرع مخالف احساسات عامه بوده تغییرات لازم را نداده اند - در روابط مدنی اشاعه بسیار است چنانکه خرید و اجاره و رهن هم زیاد است ولی شرکت در قدیم اهمیت امروز را نداشته و باینجهت شرکت بمعنی اخص در حقیقت جزء باب اشاعه رفته است .

باین مقدمات معنی شرکت را از عمومیتی که در قانون مدنی ایران دارد یکدرجه که پائین بیاورم و اختصاص بدیم بتعریف قانون مدنی فرانسه میرسیم و اگر منظور تجارتهی بودن را نیز به آن اضافه کنیم تعریف شرکت تجارتهی بدست میاید - یعنی بگوریم :

« شرکت تجارتهی عبارت است از آن است که دو یا چند نفر هر یک مبلغی سرمایه یا هنر خود را در بین گذارده عملیات تجارتهی بشمارند و منافع حاصله را بین خود تقسیم بکنند »

در قرارداد شرکت تجارتهی عبارت از عقدی است که بموجب آن دو یا چند نفر متعهد میشوند هر یک مبلغی سرمایه و یا هنر خود را در بین گذارده و عملیات تجارتهی کرده منافع حاصله را تقسیم نمایند » بنابراین عوامل مشخصه شرکت تجارتهی و قرارداد شرکت تجارتهی چهار چیز است .

- ۱ - همکاری دو یا چند نفر .
- ۲ - آوردن حصه .
- ۳ - قصد انتفاع .
- ۴ - اشتغال بشکل تجارتهی .

همکاری دو یا چند نفر

همکاری و تعاون موجب از یاد قدرت و پیشرفت منظر یعنی در این مورد افزایش تولید و ازدیاد منافع خواهد بود .

این فکر در هر شخصی که وارد شرکتی میشود وجود دارد و باین امید شرکت مینماید که در نتیجه اجتماع سرمایه های کوچک سرمایه مهمتری تشکیل میگردد. با آن معاملاتی میتوان کرد سودی حاصل نمود که با فرد فرد سرمایه های کوچک میسر نیست و باینجهت اجتماع اشخاص و تقسیم کار مقدار تولید زیاد شده و حاصل کار افزون میگردد .

باینجهت در هر شرکت کم و بیش شناسائی اشخاص شریک اهمیت دارد و این توجه نسبت مستقیم با مسءلیتی دارد که متوجه هر شریک میگردد چنانکه در شرکت های تضامنی بحدالمی و در شرکت سهامی بحدقل است .

ب - حصه

حصه هر شریک عبارت از شیئی است که در شرکت میگردد و این حصه ممکن است پول یا خانه یا وسائل کار باشد یا هنری که شخص دارد یا بالاخره حقوق و امتیازاتی که دارا میباشد .

بهر حال حصه شریک این قابل تقویم باشد تا معلوم گردد که چه در شرکت آورده و از روی این سهم او در منافع شرکتور ملین شود